

III

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

494. PLENARNO ZASEDANJE EESO 10. IN 11. DECEMBER 2013

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 2012/2002 o ustanovitvi Solidarnostnega sklada Evropske unije

COM(2013) 522 final – 2013/0248 (COD)

(2014/C 170/07)

Poročevalec: **Dimitris DIMITRIADIS**

Evropska komisija in Evropski parlament sta 5. septembra oziroma 10. septembra 2013 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 2012/2002 o ustanovitvi Solidarnostnega sklada Evropske unije

COM(2013) 522 final – 2013/0248 (COD).

Strokovna skupina za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 14. novembra 2013.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 494. plenarnem zasedanju 10. in 11. decembra 2013 (seja dne 10. decembra) s 153 glasovi za, 3 glasovi proti in 4 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) načeloma pozdravlja dosedanje delovanje Solidarnostnega sklada EU ⁽¹⁾, katerega oblikovanje je podpiral že od samega začetka ⁽²⁾.

1.2 EESO meni, da je nujna sprememba Uredbe št. 2012/2002 z vidika delovanja Solidarnostnega sklada Evropske unije, do katere bi že moralo priti ⁽³⁾, in podpira s tem povezana prizadevanja Komisije, čeprav je novi predlog precej konzervativen, s čimer se strinja tudi Evropski parlament ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Uredba Sveta (ES) št. 2012/2002 z dne 11. novembra 2001, UL L 311, 14.11.2002.

⁽²⁾ Mnenje EESO o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Solidarnostnega sklada Evropske unije, UL C 61, 14.3.2003, str. 187-188.

⁽³⁾ Mnenje EESO o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Solidarnostnega sklada Evropske unije, UL C 28, 3.2.2006, str. 69.

⁽⁴⁾ Poročilo Evropskega parlamenta o Solidarnostnem skladu Evropske unije, izvajanju in uporabi, C2012/2075, A7-0398/2012, 20.12.2012.

1.3 Po mnenju EESO je bila s tem, ko je Svet zavrnil predlog Komisije ⁽⁵⁾ iz leta 2005, zapravljena priložnost, da se na novo opredeli delovanje tega sklada.

1.4 EESO meni, da je treba storiti vse, kar je potrebno, da bi zmanjšali birokracijo, povezano z delovanjem tega sklada, in pospešili njegove postopke ⁽⁶⁾.

1.5 EESO se strinja s spremembami, ki jih prinaša novi predlog uredbe ⁽⁷⁾ v zvezi z določanjem vnaprejšnjih plačil, jasnejšo opredelitvijo „večje nesreče“ in „neobičajne regionalne nesreče“ ter ukrepi proti državam članicam, ki niso namenile zadostne pozornosti preprečevanju teh nesreč.

1.6 Po mnenju EESO bi EU morala kljub težavnemu obdobju z vidika financ namenjati večja proračunska sredstva za delovanje tega sklada, da bi bili pripravljene tudi na nesreče izrednih razsežnosti.

1.7 EESO meni, da bi morali biti pogoji delovanja tega sklada povsem transparentni, da bi preprečili neutemeljena pričakovanja in da ga ne bi izrabljali v politične namene ter da ne bi razočarali močno prizadetega prebivalstva.

1.8 Po mnenju EESO ima EU z instrumenti, ki jih ponuja ta sklad, idealno priložnost, da pokaže enotnost in solidarnost, pod pogojem, da se ustrezno uporabljajo in da so državljanji EU seznanjeni z evropskimi pobudami in pomočjo.

1.9 EESO meni, da bi bilo treba v področje uporabe tega sklada vključiti tudi nesreče, ki se zgodijo nenadoma zaradi posledic toplogrednih plinov, podnebnih sprememb na splošno, pa tudi zaradi terorističnih dejanj.

1.10 EESO ne razume, zakaj so pragovi, določeni za opredelitev „večje nesreče“, še vedno tako visoki, zaradi česar je mogoče sredstva tega sklada uporabiti samo v izjemnih primerih in samo na podlagi odstopanj. Meni, da so pragovi, povezani z obsegom ocenjene škode, zelo visoki in da bi jih bilo treba znižati.

1.11 Določba o subsidiarnosti, ki jo Svet dosledno uporablja, ima odvrtačilni učinek in precej ovira prizadevanja Komisije. EESO poziva k večji prožnosti pri uporabi te določbe.

1.12 Po mnenju EESO bi se lahko v številnih primerih še vedno izognili velikim nesrečam z uporabo razpoložljivih evropskih mehanizmov in skladov ter znanja, ki je na voljo.

1.13 EESO se strinja z načelom, da „onesnaževalec plača“.

1.14 EESO poudarja, da se je število večjih nesreč v Evropi v zadnjih letih na žalost precej povečalo.

1.15 Zato poziva države članice, naj izboljšajo svoje postopke in mehanizme, da bi olajšali delo Komisiji ter ji pravočasno zagotovili zanesljive, veljavne in dokazljive informacije.

1.16 Po njegovem mnenju je devet- do dvanajstmesečno obdobje, v katerem se izplača pomoč, izredno dolgo in v nasprotju z idejo o nujni in takojšnji pomoči.

1.17 Po mnenju EESO bi bilo treba določiti pravila o ukrepih seznanjanja ljudi s tem skladom.

⁽⁵⁾ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Solidarnostnega sklada Evropske unije, COM (2005) 108 final, 6.4.2005.

⁽⁶⁾ Mnenje EESO o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o prihodnosti Solidarnostnega sklada Evropske unije, UL C 181, 21.6.2012, str. 52.

⁽⁷⁾ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 2012/2002 o ustanovitvi Solidarnostnega sklada Evropske unije, COM (2013)0522 final, 25.7.2013.

2. Uvod

2.1 Solidarnostni sklad Evropske unije je bil ustanovljen leta 2002 po katastrofalnih poplavah, ki so prizadele Srednjo in Severno Evropo, da bi državam članicam in državam kandidatkam, ki so jih prizadele večje naravne nesreče, ponudili denarno pomoč, namenjeno oživitvi gospodarskega in družbenega življenja v prizadetih regijah.

2.2 Sklad je bil ustanovljen po nujnem postopku, ko je EU ugotovila, da ima na voljo precejšnja sredstva za odziv na naravne nesreče po svetu, nima pa ustreznih mehanizmov za odzivanje v podobnih primerih na lastnem ozemlju ali na ozemlju držav kandidat.

2.3 Delovanje tega sklada je bilo vse od ustanovitve v številnih primerih uspešno, vendar je bilo ugotovljenih kar nekaj primerov nedelovanja, tako z organizacijskega kot upravnega vidika. Komisija je to želela odpraviti in leta 2005 predlagala novo uredbo, ki je sicer prejela pozitivno mnenje Evropskega parlamenta, vendar jo je Svet zavrnil.

2.4 Letni proračun tega sklada znaša 1 milijardo EUR, kar se je do zdaj izkazalo za zadostni znesek.

3. Sedanja uredba o delovanju sklada

3.1 Glavne določbe veljavne uredbe o ustanovitvi Solidarnostnega sklada Evropske unije so navedene v nadaljevanju.

3.1.1 Sklad je bil ustanovljen, da bi državam članicam in državam kandidatkam pomagali v primeru naravnih nesreč in EU omogočili hitro in učinkovito ukrepanje.

3.1.2 Nanaša se na države članice in države, ki že sodelujejo v predpristopnih pogajanjih.

3.1.3 Sklad predstavlja dodaten instrument, ki omogoča dodatno finančno podporo za nujne ukrepe.

3.1.4 Glavni vidiki večjih nesreč, ki jih obravnava, so življenjski pogoji, naravno okolje in gospodarstvo.

3.1.5 „Večja nesreča“ je opredeljena kot nesreča, ki povzroči veliko škodo s finančnega vidika ali z vidika odstotka bruto nacionalnega dohodka (BND) ⁽⁸⁾.

3.1.6 Za delovanje Solidarnostnega sklada Evropske unije je treba uporabiti izredno hitre postopke in sprejeti takojšnje odločitve.

3.1.7 Za razdeljevanje pomoči je v vsakem primeru odgovorna država upravičenka.

3.2 V uredbi je poudarjeno, da sta nujna maksimalna transparentnost in preudarno finančno poslovanje.

3.3 V zvezi z visokimi zneski, določenimi za „večje naravne nesreče“, so opredeljene tudi izjeme, ki se nanašajo na „neobičajne regionalne nesreče“ in nesreče v „sosednji državi“, za katere pa veljajo izjemno stroga pravila, medtem ko je najvišji znesek pomoči omejen na 75 milijonov EUR. Te izjeme so zaradi zelo visokih pragov, ki so bili sprva določeni za večje nesreče, sčasoma postale pravilo za pomoč iz naslova Solidarnostnega sklada Evropske unije.

3.4 Kakor določa uredba, so glavni cilji Solidarnostnega sklada Evropske unije v primeru večje nesreče naslednji:

3.4.1 takojšnja usposobitev infrastrukture in naprav na področju energetike, vode in odpadnih voda, telekomunikacij, prometa in izobraževanja;

3.4.2 zagotovitev začasne nastanitve in financiranja reševalnih služb;

3.4.3 sprejetje ukrepov za zaščito kulturne dediščine;

3.4.4 takojšnje čiščenje prizadetih območij.

⁽⁸⁾ Da bi bila nesreča označena kot „večja“, mora povzročena škoda znašati vsaj 3 milijarde EUR v cenah iz leta 2012 ali predstavljati več kot 0,6 % BND zadevne države.

3.5 Prizadeta država članica mora čim prej in najkasneje v desetih tednih od začetka nesreče na Komisijo nasloviti vlogo za pomoč in navesti obseg škode.

4. Predlog spremembe uredbe

4.1 Ta predlog uredbe, ki spreminja Uredbo št. 2012/2002 o delovanju Solidarnostnega sklada Evropske unije, določa spremembe, navedene v nadaljevanju.

4.1.1 Delovanje Solidarnostnega sklada Evropske unije je vključeno v novi večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020.

4.1.2 Področje uporabe te uredbe je jasno opredeljeno in omejeno na naravne nesreče, vključno s tistimi, ki jih je zakrivil človek.

4.1.3 Določen je nov prag škode za „regionalne nesreče“ v višini 1,5 % regionalnega BDP na ravni NUTS 2 (število prebivalcev med 800 000 in 3 milijoni).

4.1.4 Na zahtevo prizadete države članice je mogoče hitro vnaprejšnje plačilo v višini 10 % pričakovanega zneska pomoči, do največ 30 milijonov EUR.

4.1.5 Prvič so upoštevane počasi napredujoče nesreče, kot je suša.

4.1.6 Dodane so določbe za spodbujanje učinkovitejšega preprečevanja nesreč in spoštovanja s tem povezane zakonodaje EU, kar hkrati Komisiji omogoča, da zavrne zahtevke za pomoč v primeru hude malomarnosti države članice ali ponovitve podobne nesreče.

4.1.7 Dodane so tudi nove določbe o upravičenosti DDV in izključitvi tehnične pomoči.

4.1.8 V posebnih okoliščinah so dovoljena odstopanja od nekaterih določb finančne uredbe.

4.1.9 Kot večja nesreča šteje nesreča, v kateri je škoda ocenjena na 3 milijarde EUR ali 0,6 % BND.

5. Stališče EESO

5.1 EESO se strinja, da je treba spremeniti Uredbo št. 2012/2002 v zvezi z delovanjem Solidarnostnega sklada Evropske unije, da bi ta sklad:

5.1.1 postal učinkovitejši mehanizem za pomoč državam članicam EU, državam kandidatkam in sosednjim državam v primeru naravnih nesreč;

5.1.2 lahko uporabili tudi v primeru posledic industrijskih in tehnoloških nesreč.

5.2 EESO meni, da so predvideni zneski prenizki za nesreče večjega obsega, ki bi prizadele večji del EU (jedrska nesreča, epidemija itd.), zato poziva Komisijo, naj temu vprašanju nameni posebno pozornost.

5.3 V celoti se strinja s Komisijo, da je treba pospešiti postopke, povezane z delovanjem Solidarnostnega sklada Evropske unije, pod pogojem, da so ti postopki zanesljivi ter da so pravila jasna in enostavna.

5.4 EESO poziva države članice, naj sredstva tega sklada uporabljajo previdno, da ne bi bila EU neupravičeno deležna kritik.

5.5 Strinja se s postopkom vnaprejšnjih plačil in uporabo določbe o počasi napredujoči nesreči, kot je suša. Poleg tega meni, da je treba med dela za vzpostavitev prvotnega stanja po naravni nesreči vključiti tudi pogozdovanje.

5.6 Po njegovem mnenju bi morala biti Komisija še posebej stroga do držav članic, pri katerih se kljub veljavni zakonodaji EU in posebnim sredstvom EU dokaže malomarnost, ki ima za posledico večjo nesrečo.

5.7 Po mnenju EESO bo v prihodnosti zaradi podnebnih sprememb še več naravnih nesreč, zato poziva Komisijo, naj tudi to upošteva v reviziji te uredbe.

5.8 EESO meni, da ima civilna družba vedno še posebej veliko vlogo v času večjih nesreč, zato poziva Komisijo, naj v to spremenjeno uredbo uvede možnost financiranja za to specializiranih in certificiranih organizacij, ki imajo potrebne strukture in znanja za zagotavljanje pomoči.

5.9 Po mnenju EESO učinkovito delovanje mehanizmov, kot je Solidarnostni sklad Evropske unije, EU omogoča, da učinkovito pokaže solidarnost tudi v praksi, in poziva Komisijo, naj stori vse potrebno, da bo evropska javnost seznanjena z vlogo Unije.

5.10 EESO meni, da bi bilo treba sredstva tega sklada vključiti v splošni proračun EU, da bi zmanjšali zamude zaradi počasnih birokratskih postopkov, ki vključujejo Svet, Parlament in Komisijo. Hkrati bi moral obstajati mehanizem, s katerim bi povečali razpoložljiva finančna sredstva v primeru nesreč izrednih razsežnosti, kjer bi bila potreba dodatna pomoč.

5.11 EESO se strinja z Evropskim parlamentom, da je prag v višini 1,5 % regionalnega BDP na ravni NUTS 2 previsok in da iz področja uporabe tega sklada na veliko razočaranje državljanov izključuje številne velike nesreče. Poleg tega predlaga, da se ta prag zniža na 1 %, da bi zajeli predvsem države z nizkimi demografskimi parametri.

V Bruslju, 10. decembra 2013

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE
